

Jaarverslag 2015

Inhoud

Vooraf 4

Bestuursverslag

Forward in vogelvlucht 7

Beleggingsbeleid 13

Profiel & organisatie 19

Jaarrekening

Balans per 31 december 2015 22

Staat van baten en lasten over 2015 23

Kasstroomoverzicht over 2015 24

Toelichting op de jaarrekening 25

Toelichting op de balans 29

Toelichting op de staat van baten en lasten 35

Overige gegevens

Actuariële verklaring 41

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 43

Verslag Visitatiecommissie 48

Verslag Verantwoordingsorgaan 50

Bestemming Resultaat 50

Gebeurtenissen na balansdatum 46

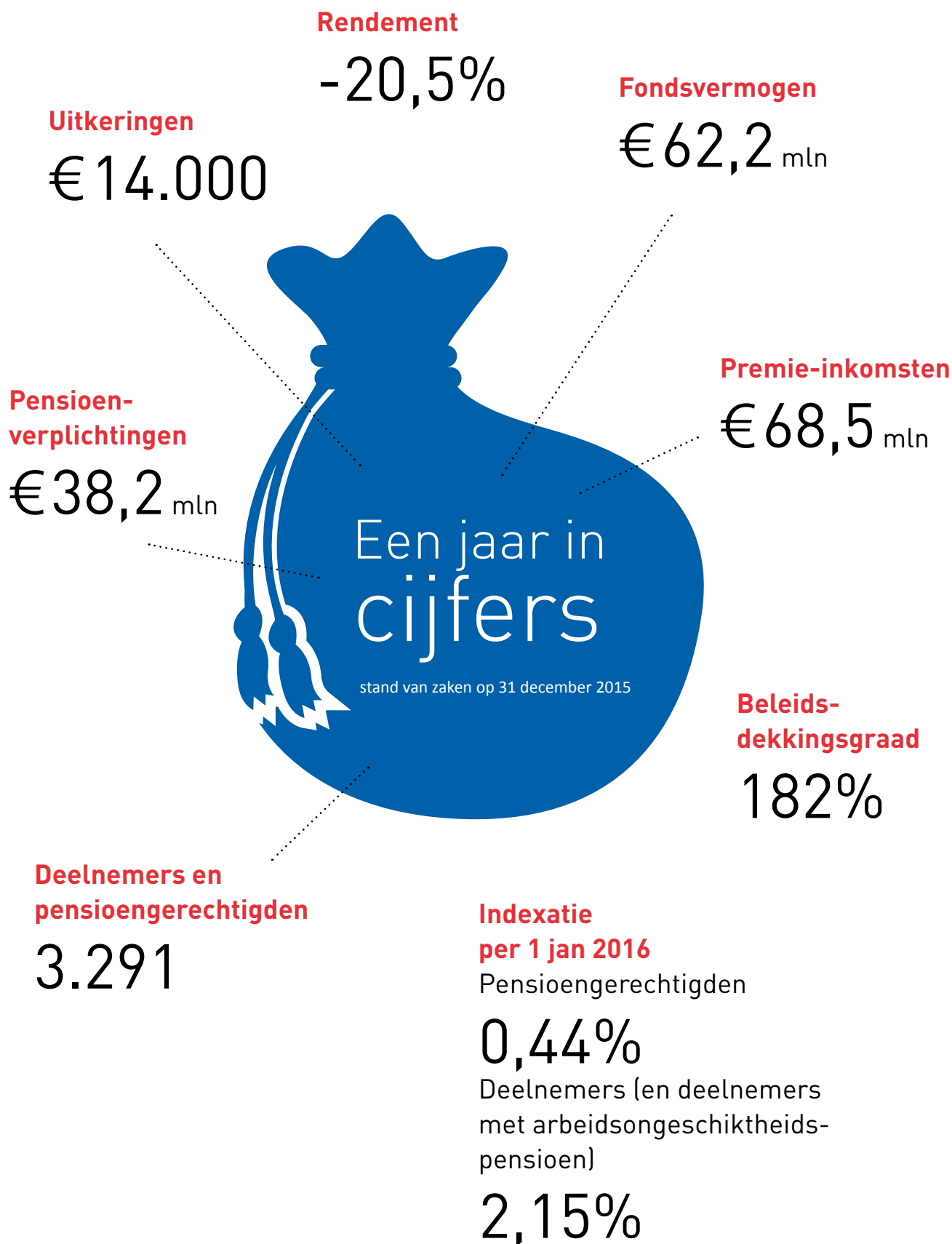
Kerncijfers 51

Bijlagen

Bijlage 1 – Personalía per 31 december 2015 53

Bijlage 2 – Hoofdpijnen pensioenregeling 2015 54

Bijlage 3 – Strategische benchmarkbeschrijving 56

Vooraf

Voor je ligt het eerste jaarverslag van Forward. Of beter gezegd: het is het verslag over de eerste negen maanden van het nieuwe Unilever-pensioenfonds, want de pensioenregeling van Forward ging van start op 1 april 2015. Op die datum werd Progress, het fonds waar medewerkers van de Unilever-bedrijven in Nederland sinds jaar en dag hun pensioen opbouwen, een gesloten fonds. Progress blijft de tot op dat moment in het fonds opgebouwde pensioenen beheren, maar de medewerkers van Unilever bouwen verder aan hun pensioen bij Forward.

De reden van deze overgang ligt in de afspraken van de cao-partijen over een nieuw type pensioenregeling voor Unilever, een collectieve beschikbare premieregeling (CDC, naar de beginletters in het Engels). Kenmerkend hiervoor is dat de sponsor Unilever een jaarlijks overeengekomen premie betaalt en dat de verdere financiële risico's van de pensioenregeling bij het collectief van deelnemers en gepensioneerden liggen. Simpel gezegd: bij tekorten in het fonds kan er niet bij de sponsor worden aangeklopt. Deze nieuwe opzet, die overigens steeds meer gemeengoed wordt in Nederland, leidt voor Unilever tot een grotere voorspelbaarheid van de pensioenkosten.

Voor de medewerkers van Unilever is deze overgang vanzelfsprekend een flinke verandering. De garanties voor de hoogte van het pensioen die ze bij Progress gewend waren (en die voor het bij Progress opgebouwde pensioen blijven gelden), verdwijnen voor de nieuwe pensioenopbouw. We hebben daar richting onze deelnemers duidelijk over gecommuniceerd.

Er zijn goede afspraken gemaakt met Unilever over de verdere pensioenopbouw bij Forward. De premie die Unilever stort is zodanig dat de pensioenen financieel goed gefundeerd zijn. Belangrijk daarbij is dat de hoogte van de premie ieder jaar opnieuw wordt vastgesteld en niet eens in de vijf jaar, zoals gangbaar is.

Voor deelnemers is daardoor het risico beperkt dat de premie in enig jaar door een rentedaling onvoldoende is om de nieuwe pensioenopbouw te financieren. Daarnaast heeft Unilever het nieuwe fonds een startkapitaal meegegeven van € 15 miljoen. Tevens is door Unilever € 15 miljoen gestort in een depot waaruit de eerste jaren de indexatie van de pensioenen voor de actieve deelnemers wordt betaald. Wat betreft de reeds opgebouwde rechten: die blijven bij Progress staan en daarvoor zijn de garantieafspraken met Unilever bevestigd en zelfs versterkt. De nominale pensioenen kunnen daardoor bij Progress niet worden verlaagd.

Forward heeft door de afspraken met Unilever een stevige basis. Er is een solide beleggingsbeleid dat past bij de leeftijdsopbouw binnen ons fonds en bij de risicohouding van onze deelnemers zoals die uit eerder onderzoek is gebleken. Onze doelstelling daarbij is om te sturen op een zo groot mogelijke kans op volledige indexatie, vanzelfsprekend bij acceptabele risico's. In dit jaarverslag lichten we met name dit beleggingsbeleid nader toe.

Wat de rendementen betreft is 2015 voor Forward geen positief jaar geweest. Omdat we pas in april begonnen, hebben we de sterke stijging van de beurzen in de eerste maanden van het jaar gemist. In de rest van het jaar was het beleggingsklimaat negatief. Wij behaalden daardoor een negatief rendement op zowel onze beleggingsportefeuille als op de renteafdekking. Maar Forward belegt voor de lange termijn en in ons beleid houden we rekening met goede en minder goede jaren. Wat de dekkingsgraad betreft: omdat het beginkapitaal van grote invloed was op onze financiële positie hebben we de eerste maanden geen dekkingsgraden bekendgemaakt. Aan het eind van het jaar hebben we dat wel gedaan. Forward sloot het jaar af met een actuele dekkingsgraad van 163%. Natuurlijk speelt ook hierin het beginkapitaal nog een rol.

Het besluit om Progress te sluiten en een nieuw pensioenfonds op te richten is eind 2014 genomen. De ambitie was om alles voor 1 april 2015 rond te hebben. Dat is gelukt en dat is een prestatie van formaat. Veel mensen hebben daar hard voor gewerkt. Mijn dank gaat met name uit naar de medewerkers en de directie van de Unilever-pensioenfonds en naar de bestuurders. Er is ook intensief contact geweest met de toezichthouders DNB en AFM. Van beide instanties hebben we optimale medewerking gekregen, zowel inhoudelijk als wat betreft de plannings. Dat hebben we zeer op prijs gesteld.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar Rob Stolk, die mij tot 1 april 2016 voorging als bestuursvoorzitter van Forward. Het bestuur heeft zijn niet te onderschatten bijdrage aan de start en het eerste jaar van Forward zeer gewaardeerd.

Forward maakt gebruik van dezelfde uitvoeringsorganisatie als Progress, er wordt zoveel mogelijk gezamenlijk gecommuniceerd en voorlopig kent ook het bestuur een grote overlap. Vanwege deze samenwerking kan Forward ook als klein fonds voldoende kosten-efficiënt werken. Eind 2015 is de mogelijkheid onderzocht om de twee fondsen samen te brengen in een Algemeen Pensioenfonds (APF), zodat ze blijvend onder één bestuur kunnen opereren en samen kunnen blijven optrekken. Begin 2016 is hier een positief besluit over genomen en is een start gemaakt met het vergunningstraject.

Veel aandacht van het bestuur is in 2015 uitgegaan naar de introductie van een nieuw bestuursmodel, het zogeheten one-tier-board model. Dat is op 1 april 2016 in werking getreden. Het bestuur bestaat nu uit uitvoerende en toezichhoudende leden, en ik ben aangetreden als onafhankelijke voorzitter.

Forward heeft een goede start gekregen. We hebben (net als Progress) de pensioenen op 1 januari 2016 volledig kunnen indexeren.

Ik ben ervan overtuigd dat we in het nieuwe Unilever-pensioenfonds de belangen van de deelnemers en gepensioneerden optimaal zullen behartigen.

*Ruud Hommes,
onafhankelijk voorzitter Raad van Bestuur
(vanaf 1 april 2016)*

Bestuursverslag

Forward in vogelvlucht

Op 1 april 2015 is de pensioenregeling van Forward van start gegaan. In dit hoofdstuk lichten we de belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe Unilever-pensioenfonds toe en geven we de belangrijkste ontwikkelingen in 2015 weer.

Aard van de regeling

De deelnemers van Forward bouwen pensioen op in een collectieve beschikbare premie-regeling. De sponsor Unilever betaalt een jaarlijks vastgestelde premie en is daarna niet verantwoordelijk voor eventuele tekorten bij het fonds. De risico's liggen daarmee bij het collectief van deelnemers en gepensioneerden. Feitelijk is dit het risico dat de pensioenen bij tekorten niet of niet volledig worden geïndexeerd of in het uiterste geval zelfs nominaal worden verlaagd. De belangrijkste risico's zijn tegenvallende beleggings-opbrengsten, een daling van de rente (bij een lagere rente is er meer geld nodig voor de pensioenen) en een sterker dan verwachte stijging van de levensverwachting.

Inhoud pensioenregeling

De pensioenregeling mikt op een jaarlijkse pensioenopbouw van 1,875% van de pensioen-grondslag plus een partner- en wezenpensioen op opbouwbasis. Daarnaast is er een arbeids-ongeschiktheidspensioen geregeld. De franchise is gelijk aan het fiscaal minimum in 2015 (€ 12.642).

Na 2015 zal de franchise de stijging van de cao-lonen bij Unilever volgen. De pensioen-regeling kent conform de nieuwe fiscale regels binnen het Witteveenkader een plafond van € 100.000. Werknemers van de Unilever-bedrijven hebben de mogelijkheid om over het salaris boven die grens vrijwillig bij te sparen in

een netto pensioenregeling. Ze sparen daarin uit hun nettosalaris, maar over het gespaarde vermogen krijgen ze vrijstelling in box 3. Bovendien is de uitkering uit de regeling te zijner tijd onbelast. Deze regeling wordt niet uitgevoerd door de Unilever-pensioenfonds Forward en Progress maar wel ondersteund door de uitvoeringsorganisatie, bijvoorbeeld in de communicatie.

Premie

De premie die sponsor Unilever stort, wordt jaarlijks vastgesteld en is volgens een vaste formule afgestemd op de werkelijke kostprijs van de pensioenen. We noemen dit de zuivere kostendeckende premie. Deze wordt onder meer bepaald door de rekenrente (de rente-termijnstructuur) zoals De Nederlandsche Bank (DNB) die vaststelt. Er zit ook een opslag in de premie om de indexatie van de pensioenen te ondersteunen, terwijl er aan de andere kant de premie weer wat gematigd wordt door de te verwachten rendementen. Al met al berekenen we de premie op een rente die 0,8% lager is dan de rentetermijnstructuur. Een lagere rekenrente betekent: een hogere premie. Dit betekent dat er in de pensioenpremie een opslag zit die de financiële positie van het fonds versterkt. De eerste jaren (tot 2019) zal de premie indien nodig nog extra worden aangevuld om bij te dragen aan een buffer van 27%.

Door de jaarlijkse premievaststelling is voor de deelnemers het risico beperkt dat de premie onvoldoende is om de beoogde pensioen-

opbouw in dat jaar te financieren. De premie voor ieder jaar wordt overigens berekend op basis van DNB-curve van eind oktober van het voorafgaande jaar.

In 2015 is de premie die Unilever aan Forward betaalt, vastgesteld op € 34,9 miljoen. Daarnaast is door Unilever een eenmalige bijdrage gestort, bij wijze van beginkapitaal, van € 15 miljoen. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve van het fonds. Tevens is er € 15 miljoen gestort in een depot om de eerste jaren de indexatie voor de actieve deelnemers uit te betalen. Naar verwachting is dit bedrag voldoende om tenminste vijf jaar lang indexatie toe te kennen, ongeacht de financiële situatie van Forward (die overigens op dit moment voortreffelijk te noemen is). Dit indexatiedepot maakt geen onderdeel uit van het fondsvermogen en wordt ook niet meegenomen in de berekening van de dekkingsgraad.

Beleggingsbeleid

Forward belegt het pensioenvermogen om op de lange termijn een zo hoog mogelijk rendement te behalen bij een verantwoord risico. Doel is de kans op indexatie van de pensioenen zo groot mogelijk te maken, terwijl de risico's op het niet kunnen indexeren of zelfs moeten verlagen van de pensioenen zo klein mogelijk blijft.

Op basis van een studie naar de ontwikkeling van het vermogen in verhouding tot de pensioenverplichtingen in de komende jaren, een zogeheten ALM-studie, is besloten 60% van het vermogen te beleggen in een 'Groeiportefeuille' en 40% in een 'Stabiele rendementsportefeuille'. De 'Stabiele rendementsportefeuille' is bedoeld om de ontwikkeling van de marktwaarde van de verplichtingen zo goed mogelijk te volgen en bestaat uit staats- en bedrijfsobligaties en Nederlandse hypotheeklen. De 'Groeiportefeuille' is bedoeld om met aanvaardbaar risico extra rendement te behalen om de indexatiekans zo groot mogelijk te maken en bestaat uit aandelen, hoogrenderende obligaties en

beursgenoteerd vastgoed. Van deze verdeling kan binnen vastgestelde bandbreedtes worden afgeweken. Het renterisico wordt afgedekt binnen een range van 30-50%. Eind 2015 bedroeg de renteafdekking 35,1%.

De gekozen uitgangspunten passen bij het voor Forward vastgestelde risicoprofiel. Forward streeft naar een zogeheten risicobudget van 27%. Dat wil zeggen dat voor de beleggingsrisico's 27% buffers nodig zijn bovenop een beleidsdekkingsgraad van 100%. Onze vereiste dekkingsgraad is daarmee dus 127%. Eind 2015 waren onze risico's iets lager, namelijk 26%.

Meer over het beleggingsbeleid lees je op pagina 13.

Rendement 2015

Forward heeft vanaf april tot december 2015 een nettorendement geboekt van -20,5%. Het rendement op de beleggingen bedroeg -3,3%, terwijl op de renteafdekking 17,3% werd verloren.

Doordat de pensioenregeling van Forward op 1 april van start ging, hebben we de forse koersstijgingen van de eerste maanden van 2015 gemist. Juist vanaf april gingen de beurzen omlaag wat tot een tegenvallend resultaat op onze beleggingsportefeuille leidde. Daarnaast zorgde de ontwikkeling van de rente voor een tegenvaller op onze renteafdekking. In het 2e kwartaal steeg de lange rente namelijk fors, wat tot een stevig verlies op de renteswaps leidde dat we het hele jaar met ons mee droegen. Overigens is het doel van de renteafdekking het stabiliseren van de dekkingsgraad en niet het realiseren van rendement. Gezien de ontwikkeling van de dekkingsgraad zijn we hier in 2015 in geslaagd.

Forward belegt voor de lange termijn en in ons strategisch beleggingsbeleid houden we rekening met goede en minder goede jaren. De dekkingsgraad wordt de komende jaren ondersteund door het feit dat ons vermogen

al bij een gering rendement zal 'uitlopen' op de verplichtingen. Dat heeft te maken met de lage rekenrente waarmee de verplichtingen op dit moment worden berekend.

Vermogenspositie

Bij de start van Forward heeft Unilever een bedrag van € 15 miljoen gestort als startkapitaal. Daarnaast is er € 15 miljoen gestort in een indexatiedepot voor actieve deelnemers, dat niet meeweegt in de dekkingsgraad van het fonds. In mei is er vanuit Progress € 16,6 miljoen gestort voor het overdragen van het risico op arbeidsongeschiktheid.

In de loop van het jaar is er € 38,5 miljoen binnengekomen aan werknemers- en werkgeverspremie en is het vermogen gewijzigd door het beleggingsresultaat.

Daarmee kwam het belegde vermogen aan het eind van het jaar uit op € 63,1 miljoen. De verplichtingen bedroegen eind 2015 € 38,2 miljoen.

De eerste maanden na de start in april heeft Forward geen dekkingsgraden gepubliceerd. Dat werd niet zinvol geacht in verband met het vertekende effect van het beginkapitaal. In de loop van de maanden verwaterde dit effect enigszins. Met een fondsvermogen van € 62,2 miljoen ten opzichte van € 38,2 miljoen aan pensioenverplichtingen sloot Forward 2015 af met een nominale dekkingsgraad van 163%.

De beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de nominale dekkingsgraad over 9 maanden (in plaats van over 12 maanden, zoals de beleidsdekkingsgraad standaard berekend moet worden), bedroeg 182%.

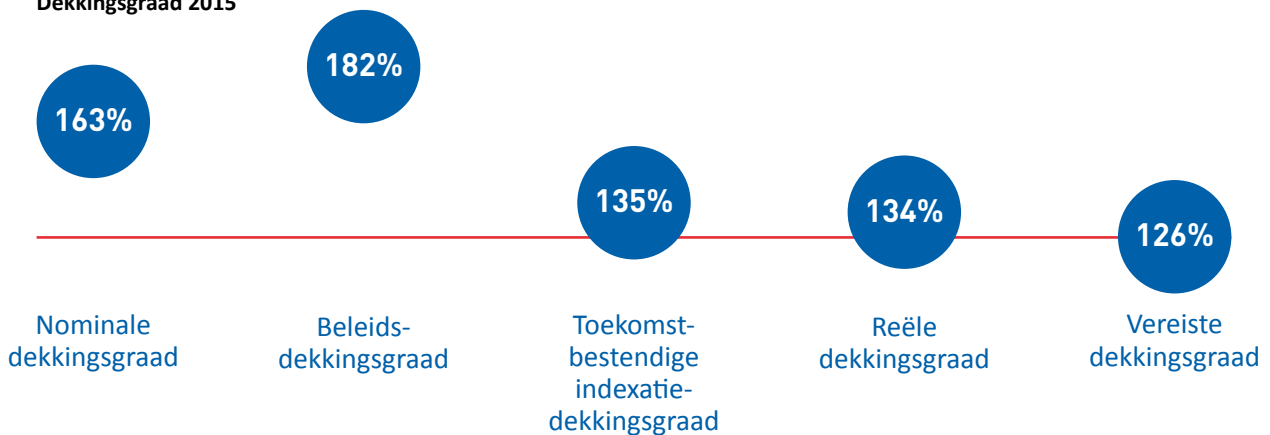
Forward zal de komende jaren sterk groeien, zowel wat betreft vermogen als verplichtingen. De invloed van het startkapitaal op de dekkingsgraad zal dan afnemen.

Indexatie

Forward streeft ernaar de pensioenen jaarlijks per 1 januari te indexeren. Voor de actieve deelnemers is de stijging van de cao-lonen bij Unilever de maatstaf, voor de pensioengerechtigden en slapers de prijsstijgingen in Nederland (CBS consumentenprijsindex, alle huishoudens afgeleid).

De indexatie is voorwaardelijk. Dat betekent dat deze alleen kan worden toegekend als de financiële positie van het fonds dat toelaat. Het bestuur volgt hierbij de regels van het Financieel Toetsingskader (FTK) dat sinds 1 januari 2015 van kracht is. Dat betekent dat gedeeltelijke indexatie mogelijk is vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Volledige indexatie is mogelijk als de beleidsdekkingsgraad tenminste gelijk is aan de zogeheten TBI-dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraadsgrens waarboven volgens het FTK toekomstbestendige volledige indexatie toegestaan is. Eind 2015 was de TBI-grens voor ons fonds 135%.

Dekkingsgraad 2015

Bij de start van Forward heeft de sponsor Unilever een bedrag gestort dat bedoeld is om de eerste jaren de indexatie van de pensioenen van de actieve deelnemers uit te betalen. Dit bedrag is geen reserve die meeweegt in de dekkingsgraad van het fonds, maar een apart indexatiedepot. Tot dit depot leeg is, zal de toegekende indexatie niet ten koste gaan van de dekkingsgraad van het fonds, maar uit het indexatiedepot betaald worden.

Het bestuur heeft eind 2015 kunnen besluiten om de pensioenen volledig te indexeren. De pensioenen van de actieve deelnemers en van de deelnemers die een arbeidsongeschiktheidspensioen ontvangen zijn verhoogd met 2,15%, het percentage van de voorlopige cao-loonstijging bij Unilever. De pensioenen van de pensioengerechtigden (bij Forward vanzelfsprekend gering in aantal) zijn verhoogd met 0,44%, gelijk aan de consumentenprijsindex (alle huishoudens afgeleid) in het voorafgaande jaar.

Verlagen pensioenen bij tekorten

In de CDC-pensioenregeling van Forward liggen de financiële risico's bij de deelnemer. Als de beleidsdekkingsgraad te laag wordt, zullen als uiterste maatregel de pensioenen worden verlaagd. Daarbij volgt het bestuur de regels van het Financieel Toetsingskader. Het fonds moet bij een beleidsdekkingsgraad lager dan het vereiste eigen vermogen (voor ons fonds is dat eind 2015 126%) een herstelplan opstellen waarin aangegeven wordt hoe de buffers binnen 10 jaar weer op niveau komen. Als het herstel uitblijft en het fonds heeft 5 jaar achtereen een beleidsdekkingsgraad lager dan het minimaal vereiste eigen vermogen (circa 105%), dan is het nodig om de pensioenen te verlagen. De totaal benodigde verlaging mag dan overigens worden uitgesmeerd over een periode van 10 jaar.

Bestuur en governance

Het bestuur van Forward bestaat vanaf de oprichting uit dezelfde personen die ook het bestuur van Progress vormen, aangevuld met een vakbondsvertegenwoordiger die de werknemers vertegenwoordigt. Hiervoor is gekozen om Forward een goede start te laten maken met een ervaren bestuur. De Nederlandsche Bank heeft deze personele unie goedgekeurd tot 1 juli 2016.

Begin november hebben er verkiezingen plaatsgevonden voor het verantwoordingsorgaan van Forward. Actieve deelnemers kozen vier collega's die in het orgaan zitting nemen. Omdat Forward nog bijna geen gepensioneerden heeft, is een vertegenwoordiging van deze belangengroep nog niet aan de orde. In het verantwoordingsorgaan zitten ook twee werkgeversvertegenwoordigers.

In 2015 is een start gemaakt met het verkennen van de mogelijkheid onder een nieuw bestuursmodel te gaan werken, de zogenaamde 'one-tier-board'. Dit houdt in dat de directie van de uitvoeringsorganisatie van Forward en Progress tot het bestuur toetreden als 'uitvoerende bestuursleden' (UB) en het huidige bestuur 'niet-uitvoerende bestuursleden' (NUB) worden. Dit heeft als voordeel dat beslissingen op uitvoerend niveau formeel door de UB'ers kunnen worden genomen, wat de efficiëntie van het besluitvormingsproces bevordert. De one-tier-board is per 1 april 2016 in werking getreden. Een van de eisen in dit nieuwe bestuursmodel is een onafhankelijk voorzitter. Hiervoor is Ruud Hommes aangetrokken. Ruud komt van het IBM Pensioenfonds SPIN, waar hij jarenlang directeur was.

Ook is er medio 2015 een onderzoek gestart naar de mogelijkheid om Progress en Forward samen onder te brengen in een nieuw op te richten Algemeen Pensioenfonds (APF), waarin beide fondsen onder één bestuur kunnen vallen. Begin 2016 is hier een positief besluit over genomen, en is het vergunningstraject gestart. In 2015 is er ook begonnen met het

opzetten van een opleidingspool voor toekomstige bestuurders, met als doel deze te werven en voor te bereiden op hun taken.

Kosten pensioenuitvoering

Forward maakt bij het uitvoeren van de pensioenregeling gebruik van de bestaande uitvoeringsorganisatie van Progress. Daardoor kunnen we ondanks de nu nog geringe omvang van het fonds toch al kostenefficiënt werken. De kosten die Forward en Progress gezamenlijk maken worden volgens een vaste verdeelsleutel over beide fondsen verdeeld.

De kosten voor de start en implementatie van Forward zijn niet ten laste van het fonds gekomen. Deze zijn betaald door de sponsor Unilever.

Vanaf de start van het fonds op 1 april 2015 tot eind december heeft Forward € 1,4 miljoen uitgegeven aan kosten voor de pensioenuitvoering. Als je dit per deelnemer bekijkt is dat best een hoog bedrag (€ 425 per deelnemer), zeker als je dat vergelijkt met fondsen die veel meer deelnemers hebben. Dit heeft met de minimale omvang van de uitvoeringsorganisatie voor een pensioenfonds te maken. Belangrijk is wel te vermelden dat Unilever de pensioenuitvoeringskosten voor haar rekening neemt, in de vorm van een opslag op de jaarlijkse pensioenpremie. Deze kosten worden dus niet door de deelnemers betaald. Naast de pensioenuitvoeringskosten zijn er kosten gemaakt voor het beheren van het pensioenvermogen. Meer daarover kun je lezen in het hoofdstuk Beleggingsbeleid.

Code Pensioenfonds

Forward volgt de normen voor goed pensioenfondsbestuur zoals die zijn vastgelegd in de Code Pensioenfonds. De Code is in 2014 in werking getreden als aanvulling op wat er in de wet op dit punt al is geregeld. De bepalingen in de Code gaan over het functioneren van het

bestuur en andere organen van het pensioenfonds en over onderwerpen als integraal risicomangement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen. De Code is leidend, maar niet bindend: het fonds kan er wel-overwogen van afwijken. Dat doet Forward op twee punten:

- (Bepaling 60): De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd. De Raad van Bestuur heeft besloten van deze norm af te wijken in de zin dat de maximale zittingsduur twaalf jaar is. Herbenoeming is daardoor in bepaalde gevallen drie maal mogelijk.
- (Bepaling 64): Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds. De Raad van Bestuur heeft eveneens besloten van deze norm af te wijken en een maximale termijn van twaalf jaar in te voeren.

De Raad van Bestuur heeft begrip voor de gedachte achter beide normen, maar is van mening dat het belang van het fonds kan vereisen dat deskundige bestuurders en toezichthouders langer betrokken blijven bij het fonds.

Ook kon er in 2015 niet aan deze norm worden voldaan:

- (Bepaling 68): In het bestuur, het VO of het BO, zitten ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar. In 2015 had Forward geen bestuurslid jonger dan 40 jaar.

Communicatie

In de communicatie van Forward is vanzelfsprekend veel aandacht uitgegaan naar de sluiting van Progress, de oprichting van Forward, de overgang naar de CDC-regeling en de gevolgen van dit alles voor deelnemers en gepensioneerden.

Ons uitgangspunt is om met de deelnemers zoveel mogelijk vanuit de twee fondsen gezamenlijk te communiceren, dus namens

Progress en Forward. Deelnemers in beide fondsen hebben immers het meest aan een overzicht van hun totale pensioensituatie. Dat geldt zeker voor informatie rondom de pensionering en uitdiensttreding. We hebben ook het jaarlijkse uniforme pensioenoverzicht (UPO) namens beide fondsen verzonden. Omdat een dergelijke gezamenlijke aanpak niet in de wet is voorzien, hebben we hierover overleg gevoerd met de AFM. Deze heeft onze communicatie-aanpak goedgekeurd.

Voor de gemeenschappelijke communicatie is een huisstijl ontwikkeld. Bij gezamenlijke berichten zijn de logo's van beide fondsen zichtbaar. Goed voorbeeld hiervan is de nieuwsbrief die wij namens beide fondsen versturen aan de gepensioneerden en deelnemers. Sinds 1 april 2015 zijn ook de websites van beide fondsen bereikbaar via een gezamenlijk portaal.

Voor Forward hebben we, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, het Pensioen123 geïntroduceerd, een mede door de Pensioenfederatie ontwikkelde uniforme wijze om deelnemers te informeren over de inhoud van de pensioenregeling.

Beleggingsbeleid

In dit hoofdstuk belichten we de belangrijkste uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Forward.

Doelstelling

Het beleggingsbeleid van Forward is erop gericht een optimaal rendement te halen bij een verantwoord risico. Doel is om de kans op indexatie zo groot mogelijk te maken. Dat wil zeggen dat we streven naar een dekkingsgraad ruim boven de TBI-dekkingsgraad, de grens waarboven volgens de regels van het Financieel Toetsingskader volledige toekomstbestendige indexatie toegestaan is. Tegelijkertijd moet het risico op niet-indexeren of zelfs het verlagen van de nominale pensioenen zo klein mogelijk blijven.

In de eerste maanden van 2015 is een ALM-studie uitgevoerd om het beleggingsbeleid zo goed mogelijk af te stemmen op de toekomstige verplichtingen van het fonds. De mate van risico wordt onder meer bepaald door de beleggingsmix, maar bijvoorbeeld ook door de mate van afdekking van het rente- en valutarisico. Dit zijn de eerste drie pijlers van ons beleggingsbeleid. De vierde pijler is ons beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen. We zetten ze hieronder op een rij.

Benodigd rendement

Om onze indexatiedoelstellingen te halen, moeten we over de lange termijn een rendement halen van 5,5% tot 6% per jaar. Een deel van het benodigd rendement is echter al verdisconteerd in de waardering van de verplichtingen, die op dit moment gebaseerd is op een zeer lage rente. Zolang de rente laag blijft betekent dit dat we op onze beleggingen met een lager rendement toekunnen

(gemiddeld 1% tot 1,7% per jaar) om onze indexatiedoelstellingen te halen. Op het moment dat de rente gaat stijgen moeten we uiteraard een hoger rendement halen om de indexatiedoelstelling veilig te stellen.

De vier pijlers van ons strategisch beleggingsbeleid

1 Diversificatie van de beleggingsmix

Diversificatie of spreiding is een belangrijk instrument om de beleggingsrisico's te beheersen. Wij hebben onze beleggingen in twee blokken verdeeld: een groei- en een stabiele rendementsportefeuille. Daarbinnen zijn de beleggingen weer verdeeld over een aantal categorieën. Dat biedt voldoende spreiding, zonder dat er sprake is van nodeloze complexiteit (wat nadelig zou zijn voor beheersbaarheid, transparantie en niet in de laatste plaats voor de kosten). De basisverdeling in het strategisch beleid is 60% groei en 40% stabiel rendement. In de tabel op de volgende pagina is de indeling van onze strategische beleggingsmix en de feitelijke mix van eind 2015 weergegeven. Binnen een vastgestelde bandbreedte kan afgeweken worden van de strategische mix om in te spelen op actuele omstandigheden.

Belegingsmix

	Strategische verdeling eind 2015 %	Portefeuille verdeling eind 2015 %	Rendement 2015	
			Forward %	Benchmark %
Groeiportefeuille	60	56	-4,9	-5,6
Stabiele rendementsportefeuille	40	39	-0,9	-0,7
Korte termijn belegde middelen	0	5		
Subtotaal assets	100	100	-3,3	-3,6
Renteswaps			-17,3	-17,3
Totaal assets			-20,5	-20,8

2 Renteafdekking

De rente is een belangrijk risico voor pensioenfondsen. Een rentedaling zorgt voor een hogere waardering van de verplichtingen en dus voor druk op de dekkingsgraad. Tegen dit risico kunnen we ons indekken. Maar het afdekken van het renterisico zorgt er voor dat het fonds minder profiteert van een stijging van de rente. Vandaar dat er ook hier gezocht moet worden naar een balans tussen kansen en risico's.

Uit de ALM-studie 2015 blijkt dat voor Forward op de lange termijn een afdekking van 45% van het renterisico optimaal is, maar om tactische redenen kan daarvan afgeweken worden binnen de bandbreedte 30% tot 50%. Binnen ons beleggingsbeleid heeft de renteafdekking ook een spilfunctie om het risicobudget van 27% (vereist eigen vermogen) te bewaken en optimaal te benutten. Een hogere renteafdekking heeft namelijk een lagere VEV als gevolg en andersom. Een afdekking van 45% zou in 2015 (vanwege de lage rentestand) geleid hebben tot een lager risicobudget van rond de 24%, wat het bestuur aan de lage kant vond.

Daarom is er voor 2015 gekozen voor een lagere afdekking, namelijk van 35%, waarmee het VEV dichterbij het risicobudget van 27% kwam. Dat past ook bij het feit dat bij de huidige lage rente de voordelen van een lagere afdekking aanzienlijk zijn als de rente naar de verwachte neutralere niveaus zal stijgen. De op korte termijn toegenomen risico's van een lagere afdekking worden bij de huidige lage rentestand acceptabel geacht. Als de rente weer stijgt

(waardoor ook de dekkingsgraad zal stijgen), zal het renterisico weer voor een hoger percentage worden afgedekt. Daarmee wordt de dekkingsgraad van het fonds beschermd.

3 Valuta-afdekking

Omdat Forward belegt in beleggingen die in vreemde valuta zijn genoteerd, terwijl onze verplichtingen in euro's gelden, lopen we valutarisico. In principe is dit geen risico waar we rendement op willen behalen. Voor de hand ligt het dus om het in hoge mate af te dekken. Een aanzienlijk deel van ons valutarisico is al afgedekt binnen de bestaande mandaten, bijvoorbeeld in de wereldwijd belegde bedrijfsobligatie en high yield fondsen. De resterende valutarisico's zijn gering en dekken we daarom ook niet af. Voor een beperkt deel van de beleggingen lopen we valutarisico op de Amerikaanse dollar, maar door de voorziene sterke groei van het vermogen in de opstartjaren van het fonds en door de status van de dollar als veilige munt, wordt dit valutarisico acceptabel geacht en dekken we dit niet af.

4 Maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG)

Forward is zich bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en heeft gekozen voor een ESG-beleid dat gebaseerd is op het andere Unilever-pensioenfonds Progress. Daarnaast zijn de uitgangspunten van sponsor Unilever, zoals neergelegd in het Sustainable Living Plan, een basis. Omdat Forward pas is opgericht en nog een relatief klein vermogen

heeft, zijn de mogelijkheden om het ESG-beleid handen en voeten te geven nog beperkt. Maar omdat we via onze vermogensbeheerder Uninvest Company investeren in beleggingspools waarin ook Progress belegt, beleggingen die daardoor goed getoetst worden op duurzaamheidskenmerken, is er de facto toch sprake van een bepaalde impact van maatschappelijk verantwoord beleggen in ons beleid.

Beleggingsovertuigingen

Het beleggingsbeleid van Forward is gefundeerd op de volgende beleggingsovertuigingen.

- 1 Spreiding van de beleggingsportefeuille over verschillende beleggingscategorieën is een belangrijk middel om het beleggingsrisico te verlagen. Overmatige spreiding leidt echter tot een complexe beleggingsportefeuille en moet vermeden worden.
- 2 De strategische asset allocatie is de belangrijkste beslissing in het beleggingsproces en bepalend voor het succes van het realiseren van de beleggingsdoelstelling.
- 3 Kosten hebben grote invloed op het beleggingsresultaat en daarmee op het realiseren van de beleggingsdoelstelling. Het is daarom van belang beleggingsstrategieën en de implementatie daarvan behalve op het rendements- en risicoprofiel ook op het kostenprofiel te beoordelen.
- 4 Forward hanteert 'duurzaamheid' als extra criterium in het beleggingsbeleid. Op grond van dit beleid probeert Forward de beleggingsportefeuille te vrijwaren van discriminatie, fraude en corruptie, kinderarbeid, mensenrechtenschendingen, milieudelicten en schendingen van wetten of codes, de zogenaamde 'Principles for Responsible Investment' van de Verenigde Naties (UNPRI) die Forward onderschrijft.
- 5 Beleggingen in illiquide beleggingscategorieën leveren naar verwachting op termijn een premie op. Daarom belegt Forward een deel van de beleggingsportefeuille in hypotheek.

De Raad van Bestuur ziet er tevens op toe dat het beleggingsbeleid voldoet aan de eisen van soliditeit en prudentie.

Kosten vermogensbeheer

Forward maakt kosten om het pensioenvermogen optimaal te beheren. We letten scherp op die kosten: we geven alleen extra geld uit aan vermogensbeheerders als daar naar verwachting extra opbrengsten tegenover staan in de vorm van rendement of verbeterd risico.

In 2015 hebben we voor het beheer van onze beleggingen € 182.000 uitgegeven. Dat is 0,44% van het gemiddeld belegde vermogen. Daarvan was € 105.000 bestemd voor beheerskosten, € 40.000 voor fiduciair beheer, € 23.000 voor transactiekosten en € 14.000 voor bewaarloon.

Vermogensbeheer	2015	% gemiddeld belegd vermogen
Beheerkosten	93	0,23
Prestatieafhankelijke vergoedingen	-	-
Kosten fiduciair beheer	40	0,10
Bewaarloon	14	0,03
Advieskosten vermogensbeheer	-	-
Transactiekosten	23	0,05
Overige kosten	12	0,03
Totaal	182	0,44

Aangezien een deel van de kosten onderdeel vormt van de indirecte beleggingsopbrengsten, is het totaal van de tabel (€ 182.000) niet één op één terug te vinden in de staat van baten en lasten.

Forward streeft ernaar zoveel mogelijk inzicht in de vermogensbeheerkosten te verkrijgen. Dit stelt ons in staat een streng beleid ten aanzien van deze kosten te voeren en op gezette tijden met onze beleggers te (her)onderhandelen. Het inzicht in de kosten verkrijgen wij door onderzoek te doen naar de onderliggende kosten-drijvers, zodat zoveel mogelijk transparantie ontstaat. Ondanks het feit dat het overgrote deel van de kosten duidelijk is, hebben wij een

deel van de vermogensbeheerkosten moeten schatten. Dit gaat om de transactiekosten bij onze obligaties. De geschatte kosten bedragen € 12.000.

Risicobeheersing

Risicobeheersing is een van de belangrijkste taken van het bestuur. Hiervoor maken we gebruik van het Risk Control Framework (RCF), een integraal risicomanagementsysteem dat ons in staat stelt helder inzicht te verkrijgen in de aanwezige risico's en de beheersing daarvan.

Wij monitoren zowel financiële als niet-financiële risico's. Het solvabiliteitsrisico zien wij als een van de belangrijkste financiële risico's en daarom besteden we er veel aandacht aan. Voor het monitoren van het solvabiliteitsrisico gebruiken wij een drietal risicoparameters: het vereiste eigen vermogen, de volatiliteit van de dekkingsgraad en de laagste dekkingsgraad. Deze risicoparameters geven aan hoe groot het risico is dat Forward de beoogde pensioen-uitkeringen op de lange termijn niet kan betalen.

Naast het monitoren van de risico's voor het fonds met behulp van bovengenoemde risicocategorieën maken wij ook gebruik van zogeheten scenario-analyses. Dit stelt ons in staat het effect van een aantal economische scenario's op onze beleggingsportefeuille in te schatten. In 2015 waren bijvoorbeeld een sterke terugval van de economische groei in China, een verder dalende olieprijs en de aanhoudend lage rente onderwerp van deze scenario-analyses. De uitkomsten hebben in 2015 geen actie noodzakelijk gemaakt.

Integrale risicobeheersing en transparantie

Het Risk Control Framework (RCF) maakt onze (integrale) risicobeheersing tot een systematisch proces waarbij we doelstellingen bepalen, risico's in kaart brengen, controlemaatregelen nemen en resultaten monitoren. In het framework hebben we vijftien risico-onderwerpen beschreven op basis van de componenten strategie, uitvoering en controle.

De Raad van Bestuur van Forward wordt op maandbasis geïnformeerd over zowel de financiële als niet-financiële risico's die het fonds loopt. Als er gedurende de maand ontwikkelingen zijn die de aandacht van het bestuur vragen, wordt er een tussentijds overleg gepland.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is het risico dat Forward de beoogde pensioenuitkeringen op de lange termijn niet kan betalen. Dit risico drukken we uit in een drietal risicoparameters: het vereiste eigen vermogen, de volatiliteit van de dekkingsgraad en de laagste dekkingsgraad.

Renterisico

Onze strategie is er op gericht de beleggingen aan te laten sluiten op de pensioenverplichting. Het renterisico wordt daarom zodanig afgedekt dat het resterende renterisico qua omvang in een redelijke verhouding staat tot de overige risico's die het fonds loopt.

Kredietrisico

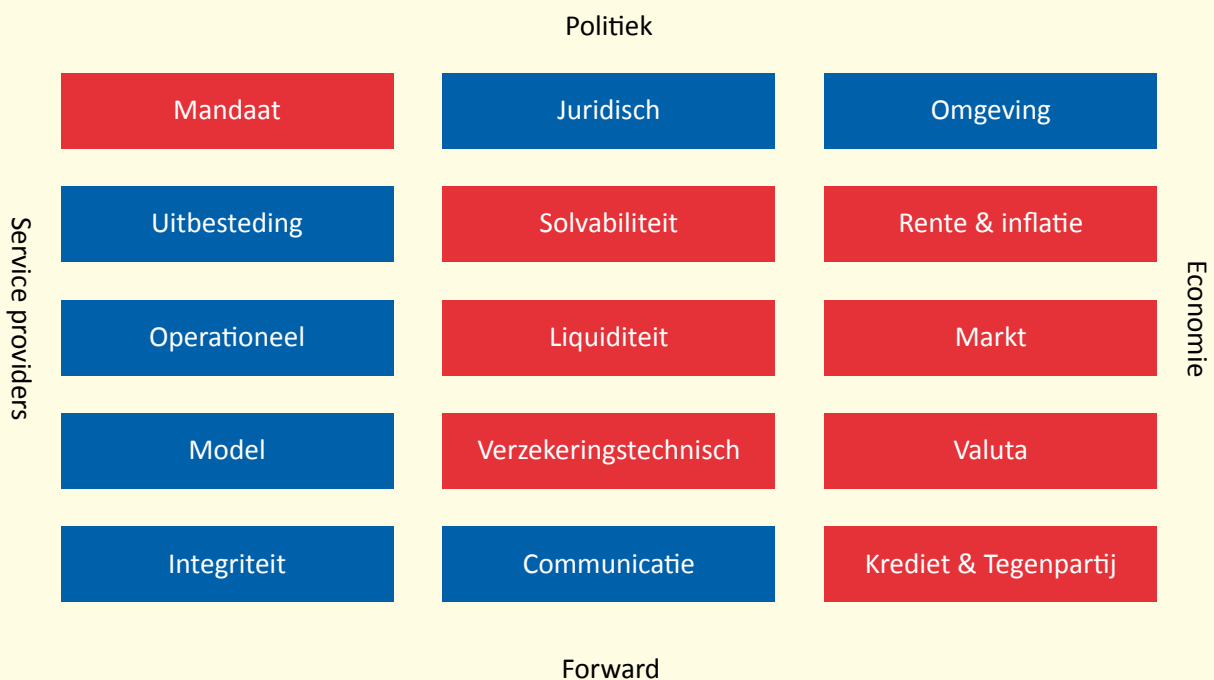
Om het risico te verlagen dat onze tegenpartijen hun financiële verplichtingen niet nakomen, stellen we ondergrenzen aan de kredietwaardigheid van de tegenpartij en bovengrenzen aan het bedrag dat mag worden ondergebracht. De tegenpartijen voor derivaten-transacties worden, zowel aan de hand van ratings als van marktindicaties van het faillissementsrisico, gemonitord.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Forward door een tekort aan liquide middelen niet in staat is de pensioenuitkeringen op korte termijn te betalen. Om dat te voorkomen rekenen we onder meer een stressscenario door voor het bepalen van de omvang van het neerwaartse liquiditeitsrisico. Indien nodig kunnen we voldoende middelen uit het liquide deel van de beleggingsportefeuille vrijmaken.

Risico Control Framework

- Financiële risico's
- Niet-financiële risico's

Mandaatrisico

Binnen ons mandaat leggen we vast hoeveel de feitelijke beleggingsportefeuille van de strategische beleggingsportefeuille mag afwijken. Tevens leggen we benchmarks vast, bandbreedtes per beleggingscategorie en een opsomming van de toegestane beleggingscategorieën.

Marktrisico

Onze strategie is de beleggingsportefeuille zodanig samen te stellen dat er enerzijds een optimaal rendement wordt behaald en dat anderzijds de onderliggende marktrisico's worden beperkt door spreiding over verschillende beleggingscategorieën.

Valutarisico

In de opstartfase van Forward dekken we bewust de valuta-exposure van onze beleggingen in niet-euro-landen niet af.

Verzekeringstechnisch risico

Wij gebruiken realistische actuariële grondslagen. Van de verzekeringstechnische risico's is het langlevensrisico veruit het grootste risico. We houden daar rekening mee in ons beleggingsbeleid.

Niet-financiële risico's

Uitbestedingsrisico

Met elke dienstverlener hebben we de gemaakte afspraken vastgelegd in contracten en een Service Level Agreement (SLA). Wij verlangen van deze partijen dat zij een bevestigende verklaring van een onafhankelijke externe accountant opnemen, bijvoorbeeld over de ISEA 3402. Jaarlijks rapporteert de directie over de kwaliteit van de uitbestedingspartners aan de Raad van Bestuur.

Operationeel risico

We richten ons voornamelijk op de interne operationele risico's als de bedrijfsarchitectuur (processen en IT-omgeving) en de interne beheeromgeving (medewerkers).

Modelrisico

Met het RCF willen we onder meer waarborgen dat modellen en waarderingen consistent en correct worden gebruikt. Daarom zijn we transparant over de aannames en waarderingen, alsook over de robuustheid, de validatie en de toepassing van de modellen.

Integriteitsrisico

Wij vinden het van groot belang dat alle eigen medewerkers en wederpartijen integer zijn en blijven, zowel in hun feitelijke handelingen, als in het voorkomen van de schijn van niet integer handelen.

Juridisch risico

We hebben vastgelegd hoe we controle houden over juridische risico's door onder meer specifieke controles uit te voeren op relevante rechtsgebieden.

Communicatierisico

In ons communicatiebeleidsplan leggen we vast hoe we duidelijk, begrijpelijk, juist en tijdig communiceren.

Omgevingsrisico

Hier monitoren we expliciet welke risico's er van buiten op ons fonds afkomen, zoals (onverwachte) wijzigingen in de regelgeving, wijzigende concurrentieverhoudingen of veranderende wensen van belanghebbenden.

Profiel & organisatie

Doelstellingen en beleid

Forward verzekert de pensioenuitkeringen van medewerkers of gewezen medewerkers dan wel hun nagelaten betrekkingen, voortvloeiend uit het dienstverband van de betrokken medewerkers met in Nederland gevestigde Unilever ondernemingen.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid. Met instemming van DNB bestaat het bestuur van Forward vanaf de oprichting voorlopig grotendeels uit dezelfde personen die ook het bestuur van Progress vormen. Wij hebben hiervoor gekozen om een goede start van Forward mogelijk te maken. In het bestuur zitten vier vertegenwoordigers namens de werkgever en vier namens de werknemers. Er is een nieuw (negende) lid aan het bestuur toegevoegd namens de vakbonden. Besluiten van de Raad van Bestuur worden met een gewone meerderheid van stemmen genomen. In 2015 heeft de Raad van Bestuur zeven maal vergaderd.

Beleggingsadviescommissie (tot 31.12.2015 PAC)

De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur van Forward over de beleggingsstrategie en bestaat uit drie beleggingsdeskundigen, van wie er twee onafhankelijk zijn en één bij Unilever werkzaam is. De leden worden door de Raad van Bestuur benoemd. Aan de vergaderingen nemen ook de algemeen directeur, de directeur finance & risk, twee bestuursleden en twee vertegenwoordigers van Uninvest Company deel.

Verantwoordingsorgaan

In het najaar van 2015 hebben we verkiezingen georganiseerd voor het verantwoordingsorgaan van Forward. Er hebben zich 8 kandidaten verkiesbaar gesteld. Uiteindelijk heeft 11% van de deelnemers zijn stem uitgebracht.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit vier vertegenwoordigers van de actieven en twee vertegenwoordigers van Unilever Nederland. Omdat Forward nog bijna geen pensioengerechtigden heeft, zijn deze nog niet in het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigd. Jaarlijks wordt een oordeel gegeven over het door de Raad van Bestuur gevoerde beleid en de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden, die de beleids- en bestuursprocedures beoordelen en een oordeel geven over de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd, alsook over de wijze waarop wordt omgegaan met risico's op de langere termijn. De leden van de visitatiecommissie worden door de Raad van Bestuur benoemd.

Management

De uitvoering van het dagelijks beleid ligt in handen van drie directieleden. Samen met de algemeen secretaris vormen zij het managementteam, waarvan de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het directiestatuut.

Dienstverleningsovereenkomst

Op grond van een dienstverleningsovereenkomst tussen Forward en Unilever Nederland Holdings BV detacheert Unilever medewerkers bij Forward en verricht het ook een aantal ondersteunende activiteiten. De gedetacheerde medewerkers vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur van Forward.

Gedragscode

De Raad van Bestuur heeft een gedragscode vastgesteld, die jaarlijks voor naleving wordt ondertekend door de leden van de Raad van Bestuur, de beleggingscommissie, de medewerkers en eventuele derden.

Verklaring beleggingsbeginselen

De Verklaring Beleggingsbeginselen wordt door de Raad van Bestuur vastgesteld en beschrijft de uitgangspunten van het beleggingsbeleid. De verklaring is opgesteld met inachtneming van de regels die verband houden met artikel 145 van de Pensioenwet.

Klachten- en geschillenregeling

Een deelnemer kan een klacht indienen als hij het niet eens is met de wijze waarop de uitvoeringsorganisatie iets heeft behandeld of uitgevoerd. Een deelnemer kan bij de Raad van Bestuur bezwaar aantekenen als hij het oneens is met de manier waarop de uitvoeringsorganisatie het pensioenreglement voor hem heeft toegepast. De Raad van Bestuur doet in beide gevallen uitspraak, waarbij eventueel een onafhankelijke deskundige wordt geconsulteerd.

Boetes en dwangsommen

Aan het pensioenfonds zijn het afgelopen jaar geen boetes en dwangsommen opgelegd.

Extern toezicht

Forward valt onder het toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Jaarrekening

Balans per 31 december 2015

bedragen in 1.000 euro's

Na resultaatbestemming	Toelichting vanaf pag 28	2015
------------------------	--------------------------	------

ACTIVA

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds		
Vastrentende waarden	1	45.198
Aandelen	2	19.266
Vastgoed	3	3.203
Derivaten	4	157
Subtotaal		67.824
Indexatiedepot	5	14.986
Overige vorderingen en overlopende activa	6	1.472
Liquide middelen	7	260
Totaal		84.542

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	8	38.300
Technische voorzieningen	9	38.194
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers		
Derivaten	4	4.743
Overige schulden en overlopende passiva	10	3.305
Totaal		84.542
Nominale dekkingsgraad		163%
Beleidsdekkingsgraad ¹⁾		182%

¹⁾ 9 maanden

Staat van baten en lasten over 2015

bedragen in 1.000 euro's

	Toelichting vanaf pag 40	2015
Premiebijdragen	11	68.463
Beleggingsresultaten	12	-6.127
Pensioenuitkeringen	13	-14
Pensioenuitvoeringskosten	14	-1.398
Mutatie technische voorzieningen	15	
Pensioenopbouw		-31.218
Indexering en overige toeslagen		-708
Rentetoevoeging		-22
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		14
Wijziging marktrente		3.297
Wijziging actuariële grondslagen		-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-12.182
Overige mutaties		2.625
Subtotaal mutatie technische voorzieningen		-38.194
Indirect beleggingsresultaat indexatiedepot	5	-14
Saldo overdracht van rechten	16	16.629
Saldo risicoherverzekering	17	-1.064
Overige baten en lasten		19
Saldo van baten en lasten		38.300
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie indexatiereserve		14.284
Mutatie overige reserve		24.016
Totaal		38.300

Kasstroomoverzicht over 2015

bedragen in 1.000 euro's

	2015
Enmalige bijdrage werkgever tbv Algemene reserve	15.000
Enmalige bijdrage werkgever tbv Indexatiereserve	15.000
Ontvangen premiebijdragen	38.463
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	16.658
Betaalde pensioenuitkeringen	-14
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.398
Betaalde premie risicoherverzekering	-1.690
Betaald in verband met overdracht van rechten	-29
Overige	-60
Kasstroom uit pensioenactiviteiten	81.930
Verkopen en aflossingen van beleggingen	50.996
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	202
Ontvangen collateral	5.320
Ontvangen van derivaten	0
Storting indexatiedepot	-15.000
Aankopen beleggingen	-117.095
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-40
Betaald collateral	-5.820
Betaald aan derivaten	-123
Overige	-110
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-81.670
Netto kasstroom	260
Stand liquide middelen per 20 februari	0
Liquide middelen per 31 december	260

Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland "Forward" (Forward), statutair gevestigd te Rotterdam, verzekert de pensioenuitkeringen van medewerkers of gewezen medewerkers dan wel hun nagelaten betrekkingen, voortvloeiend uit het dienstverband van de betrokken medewerkers met in Nederland gevestigde Unilever ondernemingen.

De oprichtingsdatum van Forward is 20 februari 2015, de pensioenregeling is ingegaan op 1 april 2015. De deelnemers van Forward bouwen pensioen op in een collectieve beschikbare premieregeling, waarbij het risico bij het collectief van deelnemers en gepensioneerden ligt.

Alle beleggingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde conform de 'Richtlijnen voor de jaarverslaggeving' (RJ610 'Pensioenfonds') van de Raad van Jaarverslaggeving, de beursgenoteerde beleggingen op basis van de marktnotering per balansdatum en niet-beursgenoteerde beleggingen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingmodellen en waarderingstechnieken. Synoniem van de reële waarde is marktwaarde en internationaal 'fair value'.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Aangezien Forward in 2015 van start is gegaan, kunnen er geen vergelijkende cijfers getoond worden. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2BW met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ).

Grondslagen voor waardering

Vastrentende waarden

De staats- en bedrijfsobligaties zijn gewaardeerd tegen reële waarde. De vaststelling van deze reële waarde geschiedt op basis van de officiële slotnoteringen (mid/bid) aan de diverse beurzen op balansdatum.

Emerging Markets Debt en High Yield zijn opgenomen tegen reële waarde. De vaststelling van deze reële waarde geschiedt op basis van de officiële slotnoteringen aan de diverse beurzen op balansdatum. Leningen op schuldbekentenis zijn opgenomen tegen reële waarde inclusief de lopende rente. Bij de bepaling van deze waarde wordt rekening gehouden met de actuele marktrente, de resterende looptijd, het aflossingspatroon en het risico van vervroegde aflossing.

Beleggingen in geldmarktfondsen worden opgenomen tegen de reële waarde. Niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die onderliggend beleggen in vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen de reële waarde op balansdatum, doorgaans de intrinsieke fondswaarde per participatie.

Aandelen

De beursgenoteerde aandelen zijn opgenomen tegen de reële waarde. De vaststelling van deze reële waarde geschiedt op basis van de officiële slotnoteringen aan de diverse beurzen op balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die onderliggend beleggen in aandelen worden gewaardeerd tegen de waarde op balansdatum.

Vastgoedbeleggingen (Indirect)

De beursgenoteerde vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde op basis van de marktnotering per balansdatum.

Derivaten

Forward kan in het kader van het vermogensbeheer en risicoreductie gebruik maken van derivaten, zoals renteswaps en valutaderivaten. Dit gebeurt om risico's af te dekken of koersen te fixeren in verband met voorgenomen aan- of verkooptransacties, en van rentederivaten.

De renteswaps worden gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de in de markt geldende Eonia swapcurve, waarbij gebruik wordt gemaakt van gevalideerde waarderingmodellen. Valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de valutatermijncontracten is dit de forwardkoers van alle afzonderlijke afgesloten valutatermijncontracten.

Indexatiedepot

Het indexatiedepot bestaat uit beleggingen in geldmarktfondsen, deze worden opgenomen tegen de reële waarde.

Overige vorderingen en overlopende activa

Deze worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de verkrijgingsprijs, eventueel verminderd met de noodzakelijk geachte voorzieningen

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben.

Stichtingskapitaal en reserves

Indexatiereserve

De indexatiereserve wordt salderend bepaald door de initiële storting ten behoeve van het indexatiedepot, de herwaardering en de aanwending vanuit de indexatiereserve. Deze indexatiereserve is een bestemmingsfonds en wordt niet meegenomen in de berekening van de dekkingsgraad.

Overige reserves

De overige reserves worden salderend bepaald en zijn het restant tussen het belegdvermogen en overige activa enerzijds, en de indexatie-reserve, voorziening pensioenverplichtingen en overige passiva anderzijds.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) voor de actieve deelnemers is gewaardeerd op actuele waarde, en is gelijk aan de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken. De VPV voor de deelnemers, waarvan de deelneming aan Forward wordt voortgezet in het kader van arbeidsongeschiktheid, is vastgesteld als de contante waarde van de bereikbare aanspraken. De VPV voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is gelijk aan de contante waarde van de toegekende aanspraken.

De VPV is verder berekend met inachtneming van de volgende grondslagen en veronderstellingen:

Rekenrente

De gehanteerde rekenrente is gelijk aan de door DNB gepubliceerde RTS inclusief UFR (Ultimate Forward Rate) overeenkomstig de richtlijnen van DNB. Per 15 juli is de UFR-systematiek aangepast.

Overlevingstafels

Voor zowel mannen als vrouwen wordt gereserveerd volgens de door het Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde Prognosetafel 2014. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van ervaringssterfte die gebaseerd is op ervaringen bij Progress en met mede ondersteuning van het model van Towers Watson.

Gezinssamenstelling

Voor niet-pensioentrekkenden is een partnerfrequentie van 100% aangenomen, die na de 67-jarige leeftijd afloopt volgens de sterftegrondslagen voor de medeverzekerde partner.

Voor pensioentrekken is uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.

Kosten

Unilever betaalt een kostendekkende vergoeding voor de administratiekosten van Forward.

Naast de uitvoeringskosten, dient Forward een excasso-voorziening te vormen. De excasso-opslag is 3%.

Herverzekering

In het pensioenreglement van Forward is premievrijstelling bij invaliditeit (PVI) en het arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) opgenomen. Tevens biedt Forward een vrijwillige Anw-hiaatverzekering aan. Forward verzekert hierdoor risico's voor overlijden en arbeidsongeschiktheid. Deze verzekerde risico's zijn relatief groot ten opzichte van de omvang van het startende pensioenfonds, waardoor tegenvallende schades een onevenredig groot effect zouden hebben op de dekkingsgraad.

Forward heeft ten behoeve van het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico een herverzekeringsovereenkomst gesloten per 1 april 2015 tot 1 januari 2018 bij SCOR.

Overige schulden en overlopende passiva

Deze worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de verkrijgingsprijs.

Omrekening vreemde valuta

Transacties die in vreemde valuta gedurende het boekjaar zijn afgesloten, zijn omgerekend tegen de werkelijk verrekende valutakoersen. Activa en passiva in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de valutakoersen per balansdatum.

De koers op balansdatum van de euro ten opzichte van de belangrijkste valuta is:

	2015
USD	1,0863
JPY	130,68
GBP	0,7370
AUD	1,4931
CHF	1,0874

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen of bijstortingen

Beleggingsresultaten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- dividend;
- interest;
- overige opbrengsten.

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen. De kosten van het vermogensbeheer, zoals transactiekosten, provisies, kosten van custodians en externe vermogensbeheerders, zijn verrekend met de desbetreffende directe en indirecte beleggingsopbrengsten.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan de pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen en afkopen.

Saldo overdracht van rechten

De post Saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Saldo risicoherverzekering

Deze bevat het saldo van de betaalde premie en uitkering.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

bedragen in 1.000 euro's

Algemeen

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Indien deze instrumenten worden gewaardeerd tegen de reële waarde worden deze gerangschikt onder 'Directe marktnoteringen'. Als niet direct een betrouwbare marktnotering voor de financiële instrumenten is aan te wijzen wordt de markt-

notering gerangschikt onder 'Afgeleide marktnoteringen', als de waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, en onder 'Waarderingsmodellen en -technieken' als de waarde wordt vastgesteld met behulp van waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

De marktwaarde van de totale beleggingen wordt ultimo boekjaar als volgt weergegeven:

	Directe marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderingsmodellen en technieken	Totaal
2015				
Vastrentende waarden	12.884	32.314		45.198
Aandelen		19.266		19.266
Vastgoed		3.203		3.203
Derivaten		-4.586		-4.586
Totaal	12.884	50.197		63.081

De beleggingen in de Uninvest Pools zijn geclassificeerd als afgeleide marktnotering, echter de inhoud van de beleggingen

(look through) betreft genoteerde stukken. Er zijn geen directe belangen in Unilever.

Het mutatieoverzicht beleggingen ziet er als volgt uit:

	Stand 20 februari	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Herwaardering	Stand 31 december
2015						
Vastrentende waarden	0	48.835	-5.656	3.100	-1.081	45.198
Aandelen	0	19.739			-473	19.266
Vastgoed	0	3.195			8	3.203
Subtotaal	0	71.769	-5.656	3.100	-1.546	67.667
Derivaten	0				-4.586	-4.586
Totaal	0	71.769	-5.656	3.100	-6.132	63.081

De overige mutaties bij vastrentende waarden bestaan uit gesaldeerde transacties op de geldmarkt.

1 Vastrentende waarden

	2015
Specificatie naar soort	%
Obligaties	83
Hypotheekfondsen	10
Leningen op schuldbekentenis	0
Geldmarkt	7
Totaal	100
Portefeuilleverdeling	%
Staatsobligaties	29
Bedrijfsobligaties	54
Hypotheekfondsen	10
Geldmarkt	7
Totaal	100
Kredietwaardigheid	%
AAA rating	28
AA rating	22
A rating	9
BBB rating	15
Lager dan BBB	25
Geen rating	1
Totaal	100
Contractuele looptijd	%
Resterende looptijd < 1 jaar	35
Resterende looptijd 1-5 jaar	15
Resterende looptijd > 5 jaar	50
Totaal	100
Duration (gemiddeld in jaren)	3,8

2 Aandelen

	2015
Specificatie naar regio ¹⁾	%
Europa ex Verenigd Koninkrijk	21
Verenigd Koninkrijk	13
Noord-Amerika	31
Asia Pacific	16
Emerging Markets	19
Totaal	100
Specificatie naar sector ¹⁾	%
Energie	4
Materialen	5
Industrie	11
Consumenten: Auto/Media e.d.	12
Consumenten: Voeding/Drank	9
Gezondheid	10
Financiële instellingen	26
Informatietechnologie	14
Telecommunicatie	5
Nutsbedrijven	4
Totaal	100

¹⁾ inclusief de beleggingen in Univest Pools

3 Vastgoed

	2015
Specificatie naar regio	%
Europa	17
Azië en Pacific	27
Noord Amerika	56
Totaal	100
Specificatie naar soort	%
Beursgenoteerd	100
Niet beursgenoteerd	0
Totaal	100

Forward belegt uitsluitend in indirect vastgoed.

4 Derivaten

Forward kan in het kader van het vermogensbeheer en risicoreductie gebruik maken van derivaten, zoals renteswaps en valutaderivaten. Dit gebeurt om risico's af te dekken of koersen te fixeren in verband met voorgenomen aan- of verkooptransacties, en van rentederivaten. Per saldo is de totale marktwaarde van de derivaten per eind 2015 € -4,6 miljoen. Als onderpand is hiervoor per saldo € 0,5 miljoen aan cash betaald en per saldo voor € 3,8 miljoen aan obligaties uitgeleverd.

Renteswaps

De totale nominale waarde van de afgesloten renteswaps bedraagt € 36 miljoen en hiermee is ongeveer 35% van de rentemismatch (rentegevoeligheid van het fonds) afgedekt. Ultimo 2015 is de totale marktwaarde van deze derivaten € -4,7 miljoen.

Valutatermijncontracten

De totale balanswaarde van de valutatermijncontracten per ultimo 2015 is € 0,2 miljoen.

	Stand 20 februari	Herwaar- dering	Gerealiseerd	Stand 31 december
2015				
Renteswaps	0	-4.761	-18	-4.743
Valutatermijncontracten	0	53	-104	157
Totaal	0	-4.708	-122	-4.586

5 Indexatiedepot

Op 1 april 2015 is door Unilever € 15 miljoen gestort in een depot om de eerste jaren de indexatie voor de actieve deelnemers uit te kunnen betalen. Naar verwachting is dit bedrag voldoende om tenminste vijf jaar lang indexatie toe te kennen, ongeacht de financiële situatie van Forward. Dit indexatiedepot maakt geen onderdeel uit van het fondsvermogen en wordt ook niet meegenomen in de berekening van de dekkingsgraad. Tot dit depot leeg is, zal de toegekende indexatie niet ten koste gaan van de dekkingsgraad van het fonds, maar uit het indexatiedepot betaald worden.

Het bedrag is belegd in een geldmarktfonds, met een marktwaarde eind 2015 van € 14,986 miljoen.

	2015
Storting per 1 april 2015	15.000
Herwaardering	-14
Stand per 31 december	14.986

De aanwending vanuit dit depot voor de per eind 2015 toegekende indexatie groot € 702.000 is per 1 januari 2016 geëffectueerd.

6 Overige vorderingen en overlopende activa

	2015
Lopende interest beleggingen	128
Vorderingen uit collateral management	500
Opbrengst risicoherverzekering	626
Unilever	194
Overig	24
Totaal	1.472

Alle overige vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

7 Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking en bestaan uit rekening courantsaldi bij The Bank of New York Mellon (beleggingsrekeningen) en The Royal Bank of Scotland.

8 Stichtingskapitaal en reserves

	2015
Indexatiereserve	
Stand per 20 februari	0
Eenmalige storting door werkgever 1 april	15.000
Aanwending indexatiereserve	-702
Indirect beleggingsresultaat	-14
Stand per 31 december	14.284
Overige reserves	
Stand per 20 februari	0
Resultaat 2015	24.016
Stand per 31 december	24.016
Totaal reserves	38.300
Stand per 31 december	
Stand per 20 februari	0
Bestemming saldo van baten en lasten	38.300
Stand per 31 december	38.300

<i>Solvabiliteit in % van voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Minimaal vereist eigen vermogen	5%	1.821
Vereist eigen vermogen	26%	19.723
Aanwezig eigen vermogen	63%	24.016

Unilever heeft € 15 miljoen gestort in een depot waaruit de eerste jaren de indexatie van de pensioenen voor de actieve deelnemers wordt betaald. Deze indexatiereserve is een bestemmingsfonds en wordt niet meegenomen in het pensioenvermogen en de dekkingsgraadberekening.

Dekkingsgraad

De nominale dekkingsgraad wordt berekend door het totale fondsvermogen te delen door de voorziening pensioenverplichtingen. Het fondsvermogen bestaat uit de overige activa (zonder het indexatiedepot) en de aanwending vanuit het indexatiedepot enerzijds en de derivaten en de overige schulden en overlopende passiva anderzijds.

Sinds 1 januari 2015 kent het Nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) naast het begrip dekkingsgraad ook het begrip beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele, nominale dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. Omdat de pensioenregeling van Forward op 1 april 2015 van start ging, is de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2015 het gemiddelde van negen maanden.

In het nFTK is de toekomstbestendige indexatie dekkingsgraad (TBI) geïntroduceerd. Dit is de dekkingsgraad waaraan de beleidsdekkingsgraad minimaal moet voldoen alvorens de indexatie volledig te kunnen toekennen.

De reële dekkingsgraad wordt berekend door de beleidsdekkingsgraad te delen door de TBI-dekkingsgraad.

De vereiste dekkingsgraad dient als solvabiliteitsbuffer voor de risico's die het pensioenfonds loopt.

	2015
Nominale dekkingsgraad	163%
Beleidsdekkingsgraad	182%
Toekomstbestendige indexatiedekkingsgraad	135%
Reële dekkingsgraad	134%
Vereiste dekkingsgraad	126%

9 Technische voorzieningen

	2015
Voorziening pensioenverplichtingen naar soort deelnemer	
Actieve deelnemers	33.216
Gewezen deelnemers	671
Pensioengerechtigden	953
Toekomstige arbeidsongeschiktheid	3.354
Totaal	38.194

Als de rente met 1%-punt stijgt, neemt de waarde van de pensioenverplichtingen met ongeveer 26% af. Als de rente met 1%-punt daalt, neemt de waarde van de pensioenverplichtingen met ongeveer 38% toe.

In het reglement is opgenomen dat de hoogte van de voorwaardelijke indexatie aan actieve deelnemers gelijk is aan de CAO-loonstijging over het voorgaande jaar. De indexatie per 1 januari 2016 is 2,15%.

De voorwaardelijke indexatie voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden is gelijk aan de prijsstijging (CPI alle huishoudens afgeleid). De indexatie voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden bedraagt per 1 januari 2016 0,44%.

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middel-loonregeling met een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het basisloon, vakantietoeslag en als vast te beschouwen uitkeringen onder aftrek van de franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks worden de opgebouwde aanspraken met de looninflatie geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

	Actieve Deelnemers	Gewezen Deelnemers	Pensioen- trekkenden
Mutaties alle categorieën in aantallen			
Stand per 20 februari	0	0	0
Nieuwe toetredingen	3.300	-	-
Herintredingen	2	-	-
Uittreding met premievrije aanspraken	-150	150	-
Waardeoverdracht	-	-1	-
Ingang pensioen	-17	-	22
Overlijden	-3	-	-1
Afkoop	-	-	-7
Andere oorzaken	-3	-	-1
Stand per 31 december	3.129	149	13

10 Overige schulden en overlopende activa

	2015
Beleggingen	3.147
Loonheffing	2
Overige	156
Totaal	3.305

Integrale risicobeheersing en transparantie

Voor het risicobeleid, integraal risicobeheer en transparantie verwijzen wij naar het Bestuursverslag. De kwantitatieve elementen hebben we opgenomen in de individuele toelichtingen op de balans en de staat van baten en lasten.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De deelnemers van Forward bouwen pensioen op in een collectieve beschikbare premieregeling. Unilever betaalt een jaarlijks vastgestelde premie en is daarna niet verantwoordelijk voor eventuele tekorten bij het fonds. De risico's liggen daarmee bij het collectief van deelnemers en gepensioneerden. Feitelijk is dit het risico dat de pensioenen bij tekorten niet of niet volledig worden geïndexeerd of in het uiterste geval zelfs nominaal worden verlaagd.

Verbonden partijen

Forward voert de pensioenovereenkomst, zoals Unilever die met haar werknemers heeft afgesloten, uit. Dit is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen Forward en Unilever. In deze uitvoeringsovereenkomst zijn onder meer vastgelegd hoe de door Unilever verschuldigde premie wordt berekend en de wijze van toeslagverlening.

Toelichting op de staat van baten en lasten

bedragen in 1.000 euro's

11 Premiebijdragen

	2015
Werkgever	35.118
Werknemer	3.345
	38.463
Enmalige bijdrage werkgever	15.000
Enmalige storting ten behoeve van de indexatiereserve	15.000
Totaal	68.463
Kostendekkende premie	
Onvoorwaardelijke aanspraken en risicopremies	30.995
Solvabiliteitsopslag	8.369
Opslag uitvoeringskosten	1.398
	40.762
Toetsingspremie	
Onvoorwaardelijke aanspraken en risicopremies	28.563
Solvabiliteitsopslag	7.712
Opslag uitvoeringskosten	1.108
	37.383
CDC premie	
Onvoorwaardelijke aanspraken en risicopremies	36.919
Solvabiliteitsopslag	-
Opslag uitvoeringskosten	1.108
	38.027
Feitelijke premie	
Premie basisregeling	38.240
Premie ANW-hiaat verzekering	223
	38.463

Unilever heeft Forward een startkapitaal meegegeven van € 15 miljoen. Ook heeft Unilever € 15 miljoen gestort in een depot waaruit de eerste jaren de indexatie van de pensioenen voor actieve deelnemers wordt betaald.

Unilever betaalt jaarlijks een kostendekkende vergoeding voor de administratiekosten van Forward. Daarnaast dient Forward een excasso-voorziening te vormen ter financiering van toekomstige uitvoeringskosten. De excasso-opslag is 3%.

De kostendekkende premie geeft de waarde van de pensioenaangroei in 2015 weer en de daarbij behorende solvabiliteitsmarge van 27% en is inclusief de werkelijke uitvoeringskosten. Deze premie is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur gepubliceerd door De Nederlandsche Bank per 31 maart 2015.

De toetsingspremie geeft de waarde van de pensioenaangroei in 2015 weer en de daarbij behorende solvabiliteitsmarge van 27% en is inclusief de geschatte uitvoeringskosten.

Deze premie is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur gepubliceerd door De Nederlandsche Bank per 31 januari 2015.

De CDC premie is bepaald op basis van de in de abtn en de uitvoeringsovereenkomst met Unilever geformuleerde grondslagen.

De feitelijke premie is de totaal ontvangen premie inclusief de premie voor de vrijwillige Anw-hiaatverzekering.

12 Beleggingsresultaten

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
2015				
Vastrentende waarden	130	-1.081	-25	-976
Aandelen	70	-507	-10	-447
Vastgoed	1	8	-2	7
Derivaten		-4.708	-3	-4.711
Totaal	201	-6.288	-40	-6.127

Vermogensbeheerkosten

	2015
Vermogensbeheer	
Beheerkosten	93
Prestatieafhankelijke vergoedingen	-
Kosten fiduciair beheer	40
Bewaarloon	14
Advieskosten vermogensbeheer	-
Transactiekosten	23
Overige kosten	12
Totaal	182

De kosten van het vermogensbeheer bedragen € 182.000. Deze bestaan uit directe en indirecte vermogensbeheerkosten. De directe kosten bestaan uit de kosten die wij aan onze fiduciaire vermogensbeheerder betalen, deze bedragen € 40.000. De indirecte vermogensbeheerkosten bestaan uit management vergoedingen, bewaarloon en transactiekosten. Deze bedragen respectievelijk € 105.000, € 14.000 en € 23.000. Er is geen sprake van prestatie afhankelijke vergoedingen.

13 Pensioenuitkeringen

	2015
Ouderdompensioen	-1
Partnerpensioen	-5
Arbeidsongeschiktheid	-8
Totaal	-14

	Ouderdompensioen	Partnerpensioen	Overige
Mutaties pensioengerechtigden in aantallen			
Stand per 20 februari	0	0	0
Ingang pensioen	17	3	2
Overlijden	-1	-	-
Afkoop	-7	-	-
Andere oorzaken	-1	-	-
Stand per 31 december	8	3	2

14 Pensioenuitvoeringskosten

	2015
Salarissen en sociale lasten	937
Automatiseringskosten	114
Kostendoorbelaasting Unilever Nederland	97
Controle en advies	134
Overige	116
Totaal	1.398

De accountantskosten bedragen € 54.000 en hebben betrekking op de controle van de jaarrekening.

Forward heeft geen personeel in dienst. De werkzaamheden worden uitgevoerd door medewerkers in dienst van Unilever Nederland B.V. en deze zijn gedetacheerd bij Forward (totaal aantal per 31 december 2015: 21). De totale bezoldiging betaald aan de gepensioneerde leden van de Raad van Bestuur vanwege hun bestuurslidmaatschap bij Forward bedraagt € 8.441. De bezoldiging voor de vakbondsvertegenwoordiger bedraagt € 7.500, dit wordt direct betaald aan de vakbond.

15 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben. Ook zijn hierin de risicopremies voor overlijden en invaliditeit opgenomen.

Indexering en overige toeslagen

Er wordt geen rekening gehouden met (toekomstige) indexering. Indexaties per 1 januari worden in het voorgaande boekjaar meegenomen. De indexatie per 1 januari 2016 is dus meegenomen in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2015.

Rentetoevoeging

De benodigde rente is gelijk aan de eerstejaars rente van de door DNB gepubliceerde rentecurve. De benodigde rente wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval aan bruto uitkeringen en de afkopen van pensioenen, die in het boekjaar hebben plaatsgevonden zijn opgenomen in deze posten.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het effect van de verandering van de rente wordt verantwoord onder wijziging rentetermijnstructuur.

Wijziging actuariële grondslagen

Forward heeft in 2015 de prognosetafel AG14 gebruikt, met startjaar 2016. De ervaringssterftecorrecties zijn gebaseerd op waarnemingen bij Forward en met mede ondersteuning van het model van Towers Watson.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van overgenomen en overgedragen pensioenverplichtingen worden bepaald op basis van de door de Pensioenfederatie gepubliceerde grondslagen voor individuele waardeoverdrachten.

Overige mutaties

Deze bestaan uit: technisch resultaat € 5.000 en overige oorzaken € 3.000.

16 Saldo overdracht van rechten

	2015
Inkomende waardeoverdrachten	16.658
Uitgaande waardeoverdrachten	-29
Totaal	16.629

Aangezien alle toekomstige pensioenopbouw (ook voor arbeidsongeschikten) bij Forward plaats vindt, is in 2015 vanuit het gesloten fonds van Unilever, Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland "Progress", een waardeoverdracht van een deel van de pensioenverplichtingen voor arbeidsongeschikte en zieke deelnemers ten bedrage van € 16,7 miljoen ontvangen. De pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers valt vanaf 1 april 2015 onder het nieuwe reglement van Forward.

17 Saldo risicoherverzekering

	2015
Betaalde premie overlijdensrisicoherverzekering	-655
Betaalde premie arbeidsongeschiktheidsrisicoherverzekering	-1.035
Uitkering overlijdensrisicoherverzekering	626
Totaal	-1.064

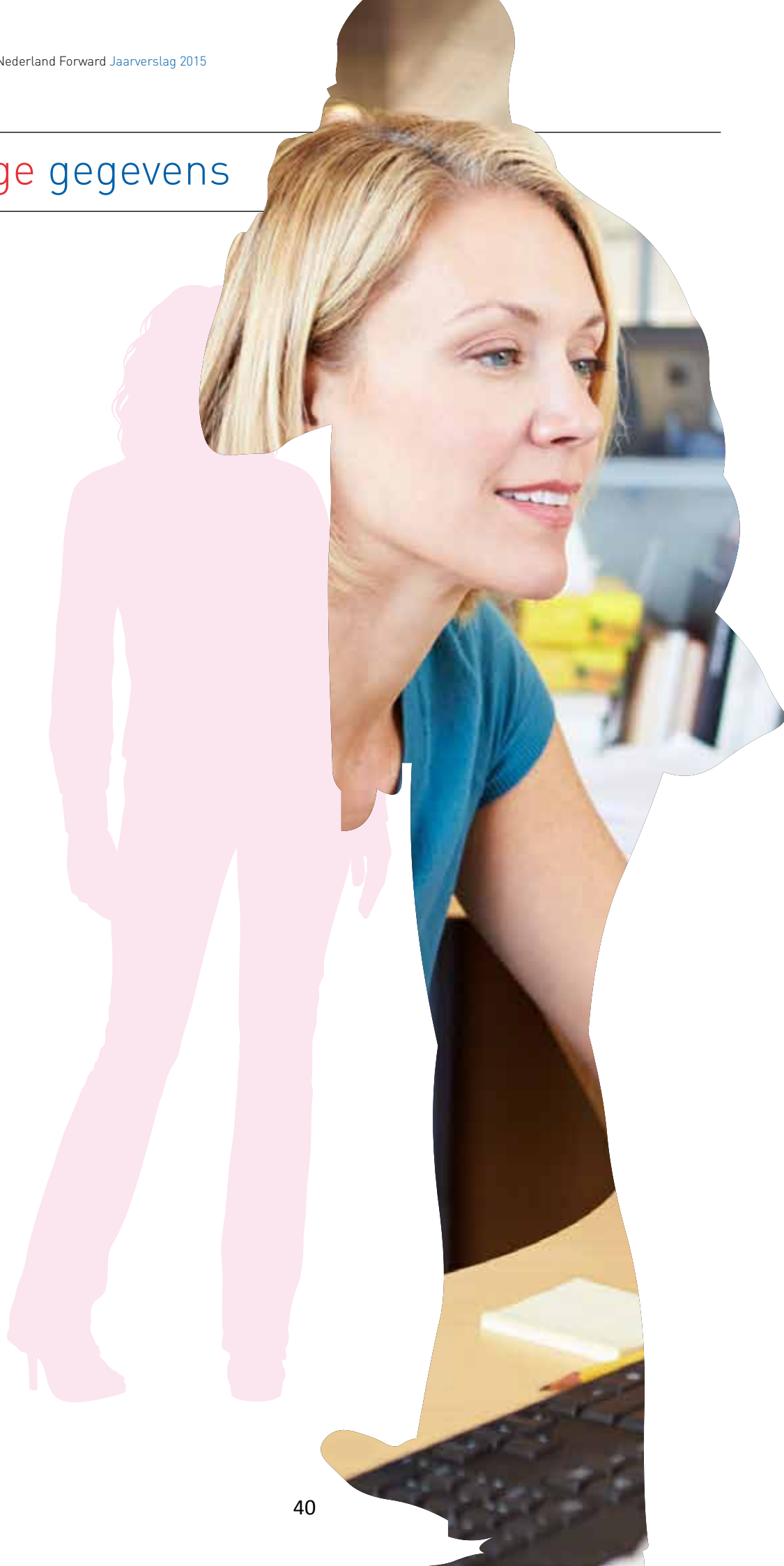
Omdat verzekerde risico's voor arbeidsongeschiktheid en overlijden relatief groot zijn ten opzichte van de omvang van Forward, waardoor tegenvallende schades een onevenredig groot effect zouden hebben op de dekkingsgraad, is besloten om de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van Forward volledig over te dragen aan een herverzekeraar.

Rotterdam, 27 juni 2016

Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland
'Forward'
Raad van Bestuur

R. Clement
L.J. van Dongen
R. Hommes (onafhankelijk voorzitter)
M.W.A. Kaal (uitvoerend bestuurder)
R.J.J. Kragten (uitvoerend bestuurder)
P. de Lang (plv. voorzitter)
H.U. Post
G.P.M.J. Roest (FNV)
M.G. Roovers
Mevr M.J.F. Rots
G. de Zoeten

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' te Rotterdam is aan Aon Hewitt Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2015.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Unilever 'Forward', zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Aon Hewitt Nederland cv beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Aon Hewitt Nederland cv wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 382.500. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 19.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening goed. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

Rotterdam, 27 juni 2016

Drs. A.G.M. den Hartogh, AAG
verbonden aan Aon Hewitt Nederland cv

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Bestuur van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward'

Verklaring over de jaarrekening 2015

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' (de Stichting) te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2015;
- 2 de staat van baten en lasten over 2015; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.'

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in

Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Goedkeurende controleverklaring

Materialiteit

- Materialiteit van € 382.500, 0,5% van het pensioenvermogen

Kernpunten

- Schattingsonzekerheid in de waardering van beleggingen
- Schattingsonzekerheid in de waardering van de technische voorzieningen

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 382.500. Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2015 (0,5%). Wij beschouwen het

pensioenvermogen (het pensioenvermogen omvat het stichtingskapitaal, de reserves exclusief bestemmingsfonds die buiten de berekening van de dekkingsgraad blijven]) en de technische voorzieningen) als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met de Raad van Bestuur afgesproken dat wij aan de Raad van Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 19.000 rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Uninvest Company B.V.. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Uninvest Company B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverlener verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward'. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen die andere onafhankelijke accountant uitvoeren op de voor Stichting Pensioenfonds Unilever Nederland 'Forward' relevante interne beheer-

singsmaatregelen van Uninvest Company B.V. in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402-type II) rapportage.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij met de andere onafhankelijke accountant, de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2015 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Uninvest Company B.V.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Schattingonzekerheid in de waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen zijn een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit de toelichting op pagina 29 van de jaarrekening blijkt dat voor € 50 miljoen (80%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze beleggingen is complex(er) en bevat subjectieve schattings-elementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het resultaat, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van beleggingen met behulp van schattingen een kernpunt in onze controle.

In de toelichting op pagina 25 tot en met 26 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In toelichtingen 1 tot en met 4 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet, inclusief onzekerheden. Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormde onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Voor individueel significante beleggingen, waarvoor de waardering tot stand komt met behulp van schattingen, maken wij gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de ISAE 3402 type II rapportage. Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering van, en toereikende beoordeling op, periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig

gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen onderzocht.

De waardering van beleggingen met betrekking tot vastrentende waarde en aandelen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Significante afwijkingen zijn door ons nader onderzocht. Bovendien hebben wij ook de monitoring van de uitvoeringsorganisatie op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

Wij hebben van alle niet-beursgenoteerde beleggingen in vastrentende waarden en aandelen de waardering kunnen toetsen aan, door een accountant gecontroleerde jaarrekeningen, voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

De waardering van beleggingen met betrekking tot vastgoed en derivaten gebaseerd op afgeleide marktnoteringen hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingspecialist. Wij hebben ook de monitoring van de uitvoeringsorganisatie op recente financiële informatie verkregen na balansdatum van de waarde van beleggingen op balansdatum betrokken. Onze waarderingspecialist heeft de gehanteerde waarderingsgrondslagen vergeleken met zelfstandig verkregen openbare marktinformatie van onafhankelijke bronnen. Significante verschillen zijn door ons nader onderzocht.

Onze observatie

Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen

in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

De waardering van beleggingen is op evenwichtige wijze bepaald overeenkomstig de gehanteerde waarderingsgrondslagen en methodieken.

Schattingonzekerheid in de waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorziening komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kosten-niveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het resultaat, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op pagina 26 tot en met 27 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Op pagina 34 (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de

berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden. Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormde onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door van de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen controleaanpak, de attentiepunten bij de controle en de uitkomsten van de controle.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het Bestuursverslag beiden in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken. Voor een nadere beschrijving van onze

verantwoordelijkheid ten aanzien van een controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). www.nba.nl/standaardteksten-controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het bestuursverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Utrecht, 27 juni 2016

KPMG Accountants N.V.

S. van Oostenbrugge RA

Verlag Visitatiecommissie

Werkwijze

De Visitatiecommissie ('VC') oefent, conform het Reglement Visitatiecommissie van Forward, haar taak uit met inachtneming van de VITP-Toezichtcode. Zij heeft deze code ook als normenkader voor de visitatie gebruikt.

Om haar beeld van de situatie bij Forward actueel te kunnen houden heeft de VC gedurende het jaar via een toegang tot het bestuurdersportal 'real time' kunnen meelezen met de stukken voor de Raad van Bestuur ("RvB"). De RvB heeft een notitie opgesteld waarin de RvB de stand van zaken aangeeft met betrekking tot de opvolging van de aanbevelingen van het intern toezicht over 2014.

De VC heeft ter voorbereiding op haar rapportage 2015 gesprekken gevoerd met alle leden van de RvB, en met de Algemeen Directeur, de Directeur Pensioenen, de Directeur Finance & Risk en de Algemeen Secretaris (tevens Compliance Officer) van de ondersteunende Progress-organisatie. De VC heeft verder een gesprek gevoerd met de accountants en de (certificerend) actuaris van het fonds, met (een delegatie uit) het Policy Advisory Committee en met een vertegenwoordiger van Univest Company. De VC heeft ook gesproken met een delegatie uit het Verantwoordingsorgaan.

De VC heeft op 22 december 2015 een conceptrapportage aan de RvB uitgebracht en die op 22 maart 2015 met de RvB besproken. Daarna heeft de VC haar definitieve rapportage over 2015 aan de RvB uitgebracht.

De VC heeft over haar werkwijze en haar bevindingen verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan (en langs die weg tevens aan de werkgever).

Beoordeling

Forward is in 2015 van start gegaan. Daarbij heeft het fonds gebruik kunnen maken van de kennis en ervaring van de RvB en de Progress-organisatie. De VC zag de positieve effecten daarvan terug in de voorbereiding en oprichting van het fonds, in de bestuurspraktijk en de ondersteuning door het bureau, en in de manier waarop de uitvoeringstoets is uitgevoerd. Het fonds heeft aldus een vliegende start gemaakt. Tegelijkertijd is de VC gebleken dat RvB, Verantwoordingsorgaan en bureau in 2015 onder grote druk hebben moeten functioneren hetgeen op sommige plekken zijn sporen heeft achtergelaten.

De VC heeft met tevredenheid geconstateerd dat de RvB zich vertrouwd heeft gemaakt met het eigen karakter van (de uitvoering van) een CdC-regeling. Tegelijkertijd heeft de VC er op gewezen dat het gebrek aan ervaring met CDC-regelingen zowel de voortdurende aandacht vraagt van de RvB als hoge eisen stelt aan de communicatie met de deelnemers.

In verband met de recente start van Forward heeft de VC zich in 2015 nog geen oordeel kunnen vormen over de evenwichtigheid van de belangenafweging.

Forward heeft het risicomanagement op een goede manier ingericht.

De VC heeft geconstateerd dat Forward de Code Pensioenfonds naar behoren toepast. Forward kijkt, wat de VC betreft voldoende gemotiveerd, af van de normen 60 en 64 (maximale zittingsduur bestuursleden en leden VC). Voor wat betreft de leeftijdsdiversiteit in de RvB kijkt Forward in 2015 af van norm 68. De VC is voldoende overtuigd van de inspanningen die de RvB zich getroost om in de toekomst wel aan deze norm te voldoen.

De VC heeft de RvB enkele adviezen meegegeven om het werken met het omgekeerd gemengd bestuursmodel – waartoe Forward in 2016 zal overgaan - tot een succes te maken. In het bijzonder heeft de VC daarbij de beoogde niet-uitvoerende bestuurders opgeroepen zich meer te verdiepen in hun toezichhoudende taken. De VC heeft de RvB opgeroepen zich actiever in te zetten ter vermijding van te grote werkdruk bij de Progress-organisatie. De VC heeft de RvB verder geadviseerd over de relatie met Uninvest Company.

Rotterdam, 27 juni 2016

H. Kapteijn
A.H.A. Hoevenaars
J.P.W. Klopper

Verlag Verantwoordingsorgaan

1 De Raad van Bestuur dient verantwoording afteleggen aan het verantwoordingsorgaan over

- het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd
- alsmede de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur.

2 Het Verantwoordingsorgaan heeft de taak om hier een oordeel over te geven. Het Vo heeft hiervoor van de RVB ontvangen in concept

- jaarrekening
- communicatie actie plan
- rapportage van de Visitatie commissie.

Daarnaast is er een uitgebreide toelichting geweest in de sessie van 6 juni 2016.

Vragen en toelichtingen zijn gedurende de vergadering gebeurd en of alsnog toegestuurd.

3 Gezien de inhoud van de verstrekte documenten, toelichtingen en antwoorden is, namens beide geledingen, het verantwoordingsorgaan van Forward van mening dat de raad van bestuur in 2015 de aan de haar bedoelde taken naar behoren heeft uitgevoerd en daarbij een evenwichtig beleid heeft uitgevoerd. Wij zijn ook van mening dat de Raad van Bestuur de principes voor goed pensioenfondsbestuur correct naleeft. Wij willen onze waardering uitspreken voor de grote hoeveelheid werk die verzet is, tbv dit nieuwe CDC fonds.

Bestemming resultaat

Het resultaat over 2015 is conform opgave actuaris correct verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

Kerncijfers

bedragen in 1.000 euro's

	2015
Aantallen deelnemers	
Deelnemers voor wie wordt bijgedragen	3.129
Deelnemers met premievrije aanspraken	149
Pensioengerechtigden	13
Totaal	3.291
Vermogenspositie	
Fondsvermogen	62.210
Voorziening pensioenverplichtingen	38.194
Dekkingsgraad (nominaal)	163%
Beleidsdekkingsgraad (nominaal)	182%
Dekkingsgraad (reëel)	134%
Premiebijdragen	
Feitelijke premie	¹⁾ 68.463
Waarvan deelnemersbijdrage	3.345
Kostendekkende premie	40.762
Beleggingsopbrengsten	-6.127
Pensioenuitkeringen (netto)	-14
Beleggingen	
Vastrentende waarden	45.198
Aandelen	19.266
Vastgoed	3.203
Derivaten	-4.586
Totaal belegd vermogen	63.081
Rendementen (1jaar) in %	
Diversified Growth	-4,9%
Stable Return	-0,9%
Renteswaps	-17,3%
Totaal	-20,5%

¹⁾ inclusief € 15 miljoen garantiestorting en € 15 miljoen indexatiedepot.

Bijlagen

Bijlage 1 Personalia

Raad van Bestuur (vanaf 1 april 2016 niet-uitvoerende bestuurders)

R. Clement
L.J. van Dongen
P. de Lang (plv. voorzitter)
G.P.M.J. Roest (FNV)
M.G. Roovers
Mevrouw M.J.F. Rots
H.U. Post
C.J. Stolk (voorzitter t/m 31 maart 2016)
R. Hommes (onafhankelijk voorzitter
vanaf 1 april 2016)
G. de Zoeten

Bestuurssecretaris

A. den Ouden

Directie

R.J.J. Kragten (algemeen directeur, vanaf 1 april
2016 uitvoerend bestuurder)
Mevrouw A.C.A. Lemsom-Mosselman
(directeur pensioenen)
M.W.A. Kaal (directeur finance & risk, vanaf 1
april 2016 uitvoerend bestuurder)

Algemene procuratiehouders

J.G. Kerkhof (algemeen secretaris)

Beleggingsadviescommissie

M.R. Andringa
W.C. Boeschoten
M. Pinto

Actuaris

Aon Hewitt

Accountant

KPMG Accountants N.V.

Visitatiecommissie

A.H.A. Hoevenaars
Mevrouw J.H.N. Kapteijn
J.Ph.W. Klopper

Verantwoordingsorgaan (vanaf 1 januari 2016)

Mevrouw W.A.M. Claushuis (W)
M.K. Dekker (W)
C.P.C. de Heij (W)
Mevrouw J.N.J.J. Mathot (W)
C.F. Sluis (U)
H.I.J. Storijs (U)

(U) = Unilever

(W) = Werknemersleden

Bijlage 2 Hoofdpijnen pensioenregeling 2015

Vanaf 1 april 2015 bouwen medewerkers van Unilever pensioen op bij Forward. Dat gebeurt in een collectieve beschikbare premieregeling (afgekort CDC-regeling, naar Engelse benaming). Kenmerkend hiervoor is dat het pensioenfonds een vastgestelde premie ontvangt die onder normale omstandigheden genoeg is voor de opbouw van het pensioen waarop gemikt wordt. De hoogte van de premie wordt jaarlijks bepaald volgens een vaste rekenmethode. In slechte tijden kan er niet worden aangeklopt bij de werkgever voor extra geld. Dat betekent dat de financiële risico's van de regeling volledig bij het collectief van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden liggen. Mogelijke maatregelen zijn het verlagen van de pensioenopbouw of, in het uiterste geval, het verlagen van de opgebouwde pensioenen. Ook is de indexatie afhankelijk van de financiële positie van het fonds.

Medewerkers betalen in 2015 een premie van 3% over de pensioengrondslag (het all-in jaarsalaris minus een drempelbedrag van in 2015 € 12.642). Daarvoor zijn ze verzekerd van een ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheids-pensioen.

Ouderdomspensioen

Doel van de regeling is dat de deelnemer jaarlijks 1,875% van de pensioengrondslag in dat jaar opbouwt. Die opbouw is gebaseerd op een pensioenleeftijd van 67 jaar.

Partner- en wezenpensioen

Als een deelnemer overlijdt tijdens het dienstverband bij Unilever is er voor zijn of haar partner een levenslange uitkering van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (het pensioen dat bereikt zou zijn als hij of zij was blijven leven en werken tot de pensioendatum). Bij overlijden na beëindiging van het dienstverband is het 70% van het daadwerkelijk

opgebouwde ouderdomspensioen bij Forward. De hoogte van het wezenpensioen (voor kinderen tot 21 jaar) is 20% van het partnerpensioen.

Forward biedt ook een aanvullende Anw-verzekering aan waarmee deelnemers op vrijwillige basis extra zekerheid voor hun gezin kunnen regelen.

Arbeidsongeschiktheid

Bij arbeidsongeschiktheid gaat de pensioenopbouw bij Forward geheel of gedeeltelijk (afhankelijk van het wel of niet beëindigen van het dienstverband) door. Er is bij Forward ook voorzien in een verzekering die zorgt voor een aanvulling op de WIA-uitkering voor het geval het salaris uitkomt boven de WIA-grens (in 2015 € 54.678 per jaar).

Keuzes bij pensionering

De standaard pensioenleeftijd bij Forward is 67 jaar. Maar deelnemers kunnen ook eerder met pensioen. De uitkering valt dan vanzelfsprekend lager uit. Daarbij kan door inlevering van ouderdomspensioen een overbruggingspensioen tot de AOW-leeftijd worden. Ook kan de deelnemer er bij pensionering voor kiezen de verhouding tussen het ouderdomspensioen en het partnerpensioen te wijzigen. En er is de mogelijkheid eerst een periode meer pensioen te ontvangen en daarna minder. Andersom kan ook.

Indexatie

De indexatie van de pensioenen is voorwaardelijk: de pensioenen kunnen alleen verhoogd worden als de financiële positie van het fonds dat volgens de wettelijke regels én naar het oordeel van het bestuur toelaat. Het pensioenfonds probeert de pensioenen van de deel-

nemers en de arbeidsongeschiktheids-
pensioenen jaarlijks te verhogen met het
percentage van de cao-loonstijgingen bij
Unilever. Voor pensioengerechtigden proberen
we de pensioenen te laten meestijgen met de
prijsstijgingen in Nederland (de afgeleide
consumentenprijsindex).

Bijlage 3 Strategische benchmarkbeschrijving

Asset Categorie	Benchmark
Diversified Growth	Customized diversified growth
Stable Return	Customized stable return
Cash	Portefeuillerendement is benchmarkrendement
Diversified Growth	
Global Alpha	MSCI World Investible Market Index (IMI) Total Return Net Dividends Reinvested
Global Emerging Markets	MSCI Emerging Markets Total Return Net Dividends Reinvested
Global Defensive	Russel Developed Defensive Net index
Listed Real Estate	FTSE EPRA/NAREIT Developed Index Net Dividends Reinvested
High Yield obligaties	BoA Merrill Lynch Global High Yield constrained Index 100% hedged to EUR
Emerging Markets Debt	50% x JP Morgan EMBI Diversified (100% hedged to EUR) + 50% x JP Morgan GBI-EM Global Diversified
Stable Return	
Staatsobligaties	Portefeuillerendement is benchmarkrendement
Credit obligaties	BoA Merrill Lynch Q772 Custom Index hedged to EUR
Nederlandse Hypotheken	Bloomberg/EFFAS Bond Netherlands Govt All>1 Year Total Return index + 100 bps annualised
Overlay	
Nominal Interest Rates Swaps	Portefeuillerendement is benchmarkrendement

Colofon

Een uitgave van Stichting Pensioenfonds
Unilever Nederland 'Forward'

Bezoekadres

Unilever deBrug
Nassaukade 5
3071 JL Rotterdam

Postadres

Postbus 2071
3000 CB Rotterdam

Telefoon 010 4394937

Fax 010 4394474

E-mail pensioen.infolijn@unilever.com

Internet www.unileverpensioenfonds.nl/forward

Tekst

A-vier Communicatie, Amsterdam

Vormgeving

DATBureau, Amsterdam

